

Голас Радзімы

№ 32
(2590)

13 жніўня 1998 г.
Выдаецца з 1955 г.

Цана 2000 рублёў.

У ТАВАРЫСТВЕ «РАДЗІМА»

ДЛЯ ДЗІЦЯЧАГА СЯБРОЎСТВА МЕЖЫ НЕ ІСНУЮЦЬ

За апошнія восем гадоў пасля распаду Саюза і абвешчання Беларуссю свайго суверэнітэту гэта ўжо другое мерапрыемства таварыства «Радзіма» сумесна з Міністэрствам адукацыі ў арганізацыі адпачынку дзяцей нашых суайчыннікаў з-за рубяжа на іх бацькаўшчыне. Сёлета ў Лагойскі дом адпачынку прыехалі дзеці беларусаў з Малдовы і

Прыднястроўя, Рэспублікі Комі і Ямала-Ненецкай аўтаномнай акругі, Башкартастана, Украіны і Літвы. Усяго радзіму сваіх бацькоў упершыню наведалі 53 хлопчыкі і дзяўчынкі ва ўзросце 12—14 гадоў.

У гэтым годзе Маргарыта Штабе са сваім

(Заканчэнне на 5-й стар.)

ПАДАРОЖЖА Ў МІНУЛАЕ

У Адзеле рэдкіх кніг і рукапісаў Цэнтральнай навуковай бібліятэкі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі сярод папераў, набытых у свой час у сваякоў вядомага заходнебеларускага дзеяча Янкі Шутовіча (ф. 23, «Калекцыя»), захоўваецца рукапіс на дзесяці аркушах вельмі вялікага фармату, спісаных драбнюткім, але прыгожым і чытальным почыркам. Чорнае чарніла крыху парыжэла ад часу. На папяровай абгортцы рукой Шутовіча напісана простым алоўкам: «Паддубіч Антон». Гэтае ж прозвішча прастаўлена самім аўтарам зверху на першай старонцы рукапісу. Ёсць тут і назва: «З маіх вандровак па Вялейшчыне». Перад намі надзвычай цікавае апісанне вандроўкі аўтара пешкі з Вілейкі на Даўгінаў і адтуль — у Будслаў. Гэта сённяшня Вілейкі і Мядзельскі раёны. Вандроўка гэтая адбылася «за польскім часам», і хоць дата на рукапісе нідзе не пазначана, але можна з упэўненасцю сказаць, што адбылася ўсё не раней 1932 года, бо ў рукапісе згадваецца перадача ў Савецкі Саюз — у парадку абмену палітвязнямі — вядомага дзеяча нацыянальна-вызваленчага руху Заходняй Беларусі Флягонта Валынца, а было гэта, як вядома, у 1932 годзе.

насць роднага краю выступаў нехта Паддубіч (імя не пазначана). Так што тут патрэбны яшчэ дадатковыя росшукі. Магчыма, у гэтым нам дапамогуць чытачы «Голасу Радзімы».

З тэксту нарыса відаць, што аўтар родам з-пад Вілейкі, у маладыя гады быў «студэнтам-тэхнікам». Добра адчуваецца яго далучанасць да беларускага нацыянальнага руху. Ён быў сапраўдным патрыётам сваёй Радзімы, верыў у яе лепшую будучыню.

У нарысе рэльефна паказана жыццё Заходняй Беларусі ва ўмовах польскай акупацыі — беднасць, бяспраўе беларускага сяляніна, планамерная паланізацыя, усялякі прыгнёт з боку мясцовых улад. Ёсць тут і цікавыя этнаграфічныя назіранні, замалёўкі фальклорнага характару.

У тэксце сустракаюцца рэдакцыйныя праўкі ліповым алоўкам, відаць, рукапіс рыхтаваўся да друку, магчыма, у часопісе «Калоссе», які выдаваў Я. Шутовіч. Але звестак аб яго публікацыі няма. Можна, гэтаму перашкодзіла вастрэня зместу.

Пры падрыхтоўцы нарыса да публікацыі мы захавалі правапіс аўтара, праставішы толькі дзе-ндзе знакі прыпынку і напярэйшы апіскі. Мы стараліся прытрымлівацца аўтарскага тэксту, рэдактарскія праўкі, як правіла, не ўлічваліся. У тэксце сустракаюцца польскія выразы і паасобныя словы, пераклад якіх зроблены намі. Спадзяемся, што чытачы «Голасу Радзімы» з цікавасцю пазнаёмяцца з гэтым нарысам, адчуюць атмасферу ўжо досыць далёкіх ад нас трыццатых гадоў.

Яніна КІСЯЛЁВА.
(Нататкі Антона ПАДДУБІЧА пачынаем друкаваць на 4-й стар.)

СУЧАСНЫ ЛІДЭР НАВУКОВАГА НАПРАМКУ

З ПРАФЕСАРАМ ПРЫЕМНА МЕЦЬ СПРАВУ

Летась у Мінску праходзіла міжнародная канферэнцыя па адной з самых сучасных і карысных для ўсяго грамадства праблем — распазнаванні вобразаў і апрацоўцы графічных выяў, якія называюць больш лаканічна відарысамі. Кожнаму з нас даводзілася чуць і чытаць пра сістэмы распазнавання тэксту, сімвалаў, дакументаў, адбіткаў пальцаў, слядоў нябесных цел і касмічных аб'ектаў, а таксама апрацоўкі схем, чарцяжоў, карт, рэнтгенаграм і тамаграм, аэра- і касмаздымкаў зямной паверхні і т. д.

чы, лепшыя сілы навуковага свету. Ёсць уражальныя вынікі, а яшчэ больш іх наперадзе. Паспехі беларускіх вучоных у гэтым найноўшым і важным накірунку кібернетыкі і інфарматыкі прызнаны ў свеце. І таму на канферэнцыю пад назваю «Распазнаванне вобразаў і апрацоўка інфармацыі» (скарочана «PRIP'97») чакаўся прыезд многіх вядомых замежных гасцей і беларускіх спецыялістаў.

Канферэнцыя традыцыйная, бо па ліку ўжо чацвёртая. Папярэднія тры праводзіліся таксама ў Мінску з перыядычнасцю ў два гады. Асноўнымі арганізатарамі канферэнцыі па зладзённых і актуальных праблемах кібернетыкі і інфарматыкі выступаюць Інстытут тэхнічнай кібернетыкі (ІТК) Акадэміі навук Беларусі, Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, Інстытут камп'ютэрных навук і інфармацыйных сістэм Шчэцінскага тэхнічнага ўніверсітэта (Польшча) і Беларуская асацыяцыя па распазнаванню відарысаў (БААРВ).

Канферэнцыі праводзяцца па чарзе ў ІТК і БДУ. Гэтым разам гасцей прымаў БДУ. Яго прадстаўнік У. Краснапрошын з'яўляўся старшынёй канферэнцыі. Таму, каб задаволіць сваю цікаўнасць, я прыйшоў да будынка былой вышэйшай партыйнай школы, а зараз філалагічнага корпусу БДУ. У холе за сталамі сядзелі пераважна супрацоўнікі аргкамітэта: усе ўдзельнікі ў асноўным былі ўжо ў зале. Паглядзеў

на дошках праграму канферэнцыі, падзівіўся вялікай колькасці секцый — іх было ажно 9, ды кожная секцыя з гучнай назвай, актуальнай тэматыкай, сваім накірункам — і яшчэ большай колькасці дакладаў, назвы якіх значыліся прыкладна пароўну на рускай і англійскай мовах (як удакладнілі ў аргкамітэце, на англійскай было больш паловы). Прычым на англійскай мове я бачыў і шмат знаёмых прозвішчаў беларускіх навукоўцаў. Атрымаў матэрыялы канферэнцыі ў двух тамах. Звычайна ўжо па знешнім выглядзе такіх матэрыялаў можна вызначыць грунтоўнасць і сур'ёзнасць праводзімага мерапрыемства: тэзісы дакладаў на старонку-дзве, больш пашыраныя матэрыялы дакладаў ці поўны іх тэкст. Кнігі, якія я трымаў у руках, былі важкія, яны ўтрымлівалі пашыраныя тэзісы на пяці старонках. Звяртаю ўвагу на рэдкалегію абодвух тамоў: знаёмыя прозвішчы прафесараў з Беларусі і Польшчы: С. Абламейка, У. Краснапрошын, Ю. Солдэк, У. Шмярко. Першы том выдадзены на англійскай мове ў Шчэціне, другі — на рускай і англійскай мовах у Мінску.

...На трыбуну хутка ўзбег энергічны, хударлявы сestarшыня канферэнцыі прафесар Сяргей Абламейка, доктар тэхнічных навук з ІТК. Як прэзідэнт БААРВ, ён адзначыў, што арганізацыя міжнароднай канферэнцыі «PRIP» і каардынацыя работ у Беларусі ў галіне апрацоўкі

Лондан. 1994. Кіраўніцтва Міжнароднага таварыства па электратэхніцы вітае старшыню Беларускага цэнтра ІЕЕ Сяргея АБЛАМЕЙКУ (справа).

відарысаў адносяцца да найважнейшых мерапрыемстваў асацыяцыі. Даная канферэнцыя праводзіцца ўпершыню пад згідай Міжнароднай асацыяцыі па распазнаванню вобразаў (IAPR), аўтарытэтанай і ўплывовай арганізацыі, якая аб'ядноўвае даследчыкаў і спецыялістаў звыш 30 краін, у тым ліку ўсіх высокаразвітых. Гаварыў С. Абламейка

лёгка, нязмушана, свабодна валодаючы англійскай мовай. Здавалася, што для яго гэта звыклая з'ява і што яму даводзіцца часта выступаць з дакладамі і прамовамі на англійскай мове. Так яно і было на самай справе.

На канферэнцыі С. Абламейка
(Заканчэнне на 3-й стар.)

ВЕСТКІ З БЕЛАРУСІ

ВЕСТКІ З БЕЛАРУСІ

ВЕСТКІ З БЕЛАРУСІ

КРОК НАСУСТРАЧ

УЛАДА І ПІСЬМЕННІКІ

Больш за чатыры гадзіны замест двюх запланаваных доўжылася сустрэча Прэзідэнта краіны А. Лукашэнка з Радай Саюза пісьменнікаў Беларусі, абранай апошнім з'ездам гэтай творчай суполкі. Кіраўнік дзяржавы адразу ж акрэсліў прынцыпы, на якіх ён гатовы весці размову: абсалютная шчырасць, павага адзін да аднаго, а найперш — да волі народа і яго выбару.

Вострых пытанняў у абодвух бакоў набіралася нямала. Які лад будзем у суверэннай дзяржаве? Ці належнае месца займае ў грамадстве беларуская мова, гісторыя, культура? Чаму здаровая беларушчына выглядае ў вачах асобных чыноўнікаў апазіцыйнай? Закраналіся і іншыя, на першы погляд, больш дробныя, але не менш балючыя праблемы: лёс пісьменніцкай маёмасці, узаемаадносіны са службовымі асобамі, дэфіцыт інфармацыі аб працэсах у грамадстве, які ўтварыўся вакол пісьменніцкага асяродка. Гэтыя і шмат іншых пытанняў ставілі перад Прэзідэнтам многія ўдзельнікі сустрэчы.

Прэзідэнт ад палемікі не хаваўся і вельмі шчыра выклаў прынцыпы сваёй палітыкі, у тым ліку і ў сферы мастацкай творчасці. З адказаў вынікала, што ён ні на крок не адыходзіць ад сваёй праграмы, з якой ішоў на выбары, што замацаванае ў Канстытуцыі двухмоўе і ёсць аснова для натуральнага, а не штучнага адраджэння беларускай мовы ў грамадстве, што ніводнага пісьменніка нельга прымусяць ствараць па загаду, але дзяржаўная падтрымка чыёйсьці творчасці магчымая толькі на прынцыпах узаемнасці.

Многае з адказаў А. Лукашэнка, па словах пісьменнікаў, значна пашырыла іх уяўленне аб тым, што адбываецца ў Беларусі і вакол яе. Напрыклад, удзельнікі гутаркі даведаліся, што заходнія крэдыты Расіі ўвязваюцца зараз з патрабаваннем правядзення Крамлём больш жорсткай эканамічнай палітыкі ў адносінах да нашай рэспублікі.

— Справа творцаў — ствараць. У гэтым пісьменнік праяўляецца і як палітык, а не ў пустой мітынгавышчыне, — упэўнены Прэзідэнт. Ён цвёрда абяцаў падтрымку беларускім літаратурным талентам, але выяўляць іх павінны не чыноўнікі ад культуры, а самі пісьменнікі.

Наўрад ці А. Лукашэнка пагодзіцца з усімі меркаваннямі і прапановамі ўдзельнікаў сустрэчы: шэраг з іх ён ацаніў як "крайнія". Наўрад ці ўсе пісьменнікі згодныя з кожнай ацэнкай Прэзідэнта. Ад адной сустрэчы, як вядома, адзінства думак не ўзнікае. Але галоўнае ў тым, што ўлада і літаратары зрабілі ўрэшце доўгачаканы крок насустрач, да ўзаемага разумення.

— Мне здаецца, што з сённяшняй сустрэчы пачынаецца адраджэнне Саюза пісьменнікаў Беларусі, — выказаў сваё меркаванне аб гутарцы ў Прэзідэнта вядомы празаік І. Шамякін.

НА ЗДЫМКУ: у час сустрэчы.

Мікалай ТОЎСЦІК.
("Народная газета").
Фота Аркадзя НІКАЛАЕВА, БелТА.

АПЫТАННІ

ЗА НЕЗАЛЕЖНАСЦЬ І СУПРАЦОЎНІЦТВА

62 працэнты жыхароў Мінска выступаюць за незалежнасць Беларусі і супрацоўніцтва з Расіяй. Пра гэта сведчаць даныя, прадстаўленыя Інтэрфаксу Мінскім навукова-даследчым інстытутам сацыяльна-эканамічных і палітычных праблем, якія апыталі ў ліпені 1 000 жыхароў сталіцы Беларусі.

За супрацоўніцтва з заходнімі краінамі выказаліся 34,8 працэнта апытаных.

За эканамічны Саюз Расіі і Беларусі выступаюць 58,4 працэнта рэспандэнтаў. За аднаўленне створанай пры сацыялізме сацыяльнай абароны насельніцтва — 52 працэнты.

15,5 працэнта апытаных выказаліся за аб'яднанне з Расіяй у адну дзяржаву.

Больш як 60 працэнтаў мінчан станюць ацэньваюць палітычную абстаноўку ў сталіцы Беларусі, у тым ліку 8,1 працэнта лічаць, што яна цалкам здавальняючая, 52,6 працэнта — у цэлым спакойная.

У той жа час 36,7 працэнта жыхароў Мінска, якія прынялі ўдзел у сацыялагічным даследаванні, лічаць, што сітуацыя пагоршылася, 41 працэнт не бачаць прыкмет яе пагаршэння.

Абстаноўку ў Мінску назвалі напружанай 25,2 працэнта рэспандэнтаў, крытычнай і выбухованебяспечнай — 5,4 працэнта.

ВЫСТАВА

БЕЛАРУСЬ НА «ЭКСПО-98»

Звыш пяцісот тысяч чалавек ужо наведалі беларускую экспазіцыю на сусветнай выставе "ЭКСПО-98" у Лісабоне. На ёй наша краіна прадстаўлена ўпершыню.

Хоць у экспазіцыі ўдзельнічаюць 146 краін свету, беларускія экспанаты выклікаюць велізарную цікавасць у наведвальнікаў. У чатырох раздзелах Беларусі дэманструе дасягненні прамысловасці і навукі, расказвае аб экалогіі, гісторыі і культуры дзяржавы.

Для большасці наведвальнікаў выставы знаёмства з беларускай экспазіцыяй — гэта першая сустрэча з нашай краінай.

Найбольшую цікавасць у прадстаўнікоў замежных дзелаў выклікае прадукцыя трактарнага, аўтамабільнага, металургічнага і падшыпнікавага заводаў. Некаторыя прадпрыемствы выказалі жаданне наладзіць прамыя кантакты з беларускімі дрэвапрацоўчымі прадпрыемствамі.

СТАТЫСТЫКА

ЗАТРЫМЛІВАЕЦА ЗАРПЛАТА

Як нам паведамілі ў Міністэрстве статыстыкі і аналізу, за апошні месяц сума запазычанасці па заробках узрасла больш чым у 1,2 раза і дасягнула па стану на 25 ліпеня "рэкорднай" за ўсе гады адзнакі — 1 трыльён 704,4 мільярда рублёў. Зараз у цэлым па краіне затрымкі складаюць ужо 14 працэнтаў ад месячнага фонду аплаты працы, або, інакш кажучы, своечасова не выплачваецца амаль кожны сёмы зароблены рубель, а ў Брэсцкай і Магілёўскай абласцях нават кожны пяты.

Невялікія зрухі да лепшага адбыліся хіба што ў сферы аховы здароўя і навукі. Па ўсіх астатніх асноўных галінах народнай гаспадаркі сума даўгоў істотна пайшла ўгору.

ПАМЯЦЬ

З жніўня на Востраве смутку і слёз у Мінску адбыўся мітынг, прысвечаны 2-годдзю адкрыцця помніка воінам-інтэрнацыяналістам, якія загінулі ў Афганістане.

НА ЗДЫМКУ: у час мітыngu.

Фота Віктара ТАЛОЧКІ, БелТА.

КЕРАМІКА

ПРЫЗ «ЗАЛАТЫ АРОЛ»

Аргкамітэт міжнароднай праграмы "Партнёрства дзеля прагрэсу" ўзнагародзіў радашковіцкае акцыянернае таварыства "Беларуская мастацкая кераміка" прызам "Залаты арол", які быў уручаны ў Ніцы яго генеральнаму дырэктару Мікалаю Кладаву.

У Радашковічах вырабляецца амаль палавіна ўсіх беларускіх керамічных вырабаў. Прадукцыя мясцовых майстроў уражае сваёй шматвобразнасцю і арыгінальнасцю. Разам з традыцыйнымі тут шырока выкарыстоўваюцца сучасныя тэхналогіі. "Беларуская мастацкая кераміка" ўпэўнена адчувае сябе ў новых эканамічных умовах. Прадукцыю прадпрыемства можна сустрэць у розных абласцях Расіі, а таксама ў Германіі, Чэхіі і нават у Саудаўскай Аравіі.

ГАРАДЫ

ЮБІЛЕЙ БЕЛААЗЁРСКА

Аднаму з самых маладых беларускіх гарадоў споўнілася 40 гадоў. У апошніх чыслах ліпеня 1958 года практычна ў чыстым полі была пачата ўкладка фундаменту шаснаццацікватэрнага дома — так быў закладзены першы камень будучага гарада.

Сёння з'ялены і ўтульны 13-тысячны Белаазёрск вядомы ў рэспубліцы не толькі горадаўтвараючай гідраэлектрастанцыяй, але беларуска-іспанскім прадпрыемствам "Белкельме", цікавым прафтэхучылішчам, а яшчэ — людзьмі.

"УРАДЖАЙ-98"

У саўгасе "Бялёвічы" Магілёўскага раёна ўсе восем камбайнаў "Дон-1500" працуюць без паломак, дажджы і вятры не выклікалі палегласці збожжа. Не менш 25 цэнтнераў збожжа з кожнага з 1 800 гектараў разлічваюць атрымаць у гаспадарцы.

НА ЗДЫМКУ: першае збожжа гэтага года.

Фота Мікалая ЦІТОВА, БелТА.

МУЗЫКА

ПЕРАМОЖЦА

МІЖНАРОДНАГА КОНКУРСУ

Упершыню на прэстыжным музычным спаборніцтве свету — Міжнародным конкурсе піяністаў імя Вільяма Капэла, які праводзіцца Мерылендскім універсітэтам ЗША, атрымаў перамогу прадстаўнік Беларусі. Жюры назвала лепшым студэнта чацвёртага курса Беларускай акадэміі музыкі, стыпендыята спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы таленавітай моладзі Андрэя Паначэўнага.

Цяпер піяніст многа канцэртуе не толькі ў нашай рэспубліцы, але і ў Расіі, Германіі, Польшчы, Украіне, Чэхіі. Радзійстанцыя многіх еўрапейскіх краін пастаянна трансліруюць запісы музычных твораў у яго выкананні. У Польшчы выдадзены кампакт-дыск запісаў лепшых выканаўцаў-піяністаў конкурсу імя Ф. Шапана, у тым ліку і Андрэя Паначэўнага.

АДУСЮЛЬ ПАКРЫСЕ

ПЕРШАЕ беларускае прадпрыемства, якое паставіла на свой тавар аічынны штрыхавы код, — Барысаўскі завод медыцынскіх прэпаратаў. Цяпер на прадукцыі і іншых нашых вытворцаў з'явіцца новы прэфікс — 481: Беларусь атрымала права на ўласнае абазначэнне вырабленай на яе тэрыторыі прадукцыі.

БОЛЬШ ПАЛАВІНЫ разведаных у Беларусі падземных крыніц вады па сваіх прыродных якасцях не адпавядае санітарна-гігіенічным нормам. Як паведамілі ў Міністэрстве жыллёва-камунальнай гаспадаркі, у сувязі з гэтым ужо давалося ліквідаваць шчыльны ў Барысаве, Навагрудку, Слоніме і іншых гарадах.

ВАНДАЛЫ на могілках Асаўцы каля Гомеля разбурылі каля 90 надмагільных помнікаў, апаганілі многія магілы. Гэта адны з прэстыжных могілак абласнога цэнтра, дзе пахаваны заслужаныя людзі горада, вэтэраны вайны і працы.

МІЖНАРОДНЫ фонд садзеяння барацьбе з арганізаванай злачыннасцю з'явіўся ў Беларусі. Усе дакументы, што тычацца яго дзейнасці, ужо зарэгістраваны ў Міністэрстве юстыцыі рэспублікі. Ініцыятарам стварэння фонду выступілі грамадзяне Беларусі, Расіі, Галандыі і Германіі.

"ЗАЛАТЫМ" сюрпрызам можна назваць выступленне ў Францыі на чэмпіянаце свету па лёгкай атлетыцы сярод юніёраў беларускай спартсменкі Надзеі Астапчук. Яна заваявала вышэйшую ўзнагароду сусветнага першынства і стала лідэрам сезона ў спаборніцтвах па штурханню ядра.

УПЕРШЫНЮ ў сучаснай гісторыі Беларусі скараціўся разрыв паміж смяротнасцю і нараджальнасцю.

Праўда, натуральны прырост насельніцтва, паводле даных Міністэрства статыстыкі і аналізу, пакуль што па-ранейшаму фіксуецца на адмоўнай адзнацы. У першым паўгоддзі суадносіны паміж смяротнасцю і нараджальнасцю наступныя: 100 чалавек памерла — 96 нарадзілася.

ДЫПЛАМАТЫЯ

АДНОСІНЫ БЕЛАРУСІ І КУБЫ СТАБІЛЬНЫЯ

Карэспандэнт «Голасу Радзімы» гутарыць з Часовым Павераным у справах Рэспублікі Куба ў Беларусі Хасэ Фернандасам.

— Пан пасол! Як вядома, асновай працівання любой краіны, у першую чаргу, з'яўляецца дынамічная, паспяхова эканоміка. Што сёння заносіць сабе ў актыў у данай сферы кубінская дзяржава?

— Сёння дынаміка росту кубінскай эканомікі мае ўжо незваротны характар. Сведчаннем гэтаму з'яўляецца штогадовы рост валовага ўнутранага прадукту на 2,5 працэнта. Інтэнсіўна развіваюцца 15 з 21 прамысловай галіны. Прычым асабліва радуе пад'ём базавых прадпрыемстваў — нікелевых, металургічных, цэментавых.

Мы выйшлі на першае месца ў свеце па колькасці настаўнікаў на душу насельніцтва. Сістэмай дашкольнай падрыхтоўкі ахоплены 96 працэнтаў дзяцей, 100 працэнтаў дзяцей ва ўзросце ад 6 да 11 гадоў атрымліваюць пачатковую адукацыю, і забяспечваюцца іх далейшае навучанне. Як вы ведаеце, Куба традыцыйна ганарылася сваёй аховай здароўя, якая па праву застаецца адной з лепшых у свеце. Адзін урач абслугоўвае ў сярэднім на краіне 169 чалавек. Гэта вельмі добры паказчык. У выніку дзіцячая смертнасць склапае 7,2, а мацярынская — толькі 2,3 чалавек на 10 000. Сусветная арганізацыя аховы здароўя паставіла Кубу на першае месца ў свеце па вакцынацыі.

— Вы дастаткова часу правалі ў Беларусі і першы ўражанні ад знаёмства з краінай і людзьмі, відаць, ужо склаліся!

— Мяне ўразіла, як многа людзей тут, у Беларусі, ведаюць іспанскую мову. Я шмат паездзіў па свеце, але такую якасць адукацыі бачу ўпершыню. Не магу не адзначыць: нашы адносіны заўсёды характарызуваліся ўзаемнай павагай, неўмяшаннем ва ўнутраныя справы. Не выпадкова Куба была першай краінай Лацінскай Амерыкі, якая адкрыла сваё пасольства ў маладой Рэспубліцы Беларусь. Спадзяемся таксама, што ў гэтым годзе адкрыецца дыпламатычная місія Беларусі ў Гаване. Мэта такога дынамічнага супрацоўніцтва — знайсці шляхі і механізмы, якія б дазвалялі дагнаць і перавысіць узровень нашых узаемаадносін, дасягнутых да распаду СССР.

— Што робіцца ў гэтым напрамку беларускім бокам?

— Апошнім часам Куба мела гонар прымаць шэраг важных дзяржаўных дзеячаў Беларусі. Вынікам візітаў з'явілася стварэнне беларуска-кубінскай сумеснай камісіі, якая, несумненна, з'яўляецца важным інструментам далейшага паглыблення і развіцця эканамічнага супрацоўніцтва. Падпісаны міжрадавы дагавор аб узаемным бязвізавым рэжыме, распрацаваны практычныя пагадненні, напрыклад, аб сумеснай барацьбе супраць нелегальнага правозу наркатыкаў, псіхатропных рэчываў і іншых.

— Відаць, на гэтым шляху хапае і «камяню»...

— На жаль, недастатковыя фінансавыя магчымасці абездзюжваюць краіну ад асабліва дэнавіраваных праграм гандлёвых аперацый паміж беларускімі і кубінскімі фірмамі. З гэтай прычыны тавараабарот ажыццяўляецца ў асноўным праз пасрадкаў, якія ў стане фінансаваць буйныя кантракты. Мы купляем у Беларусі трансфарматы, шыны для сельскагаспадарчай тэхнікі, запчасткі для трактароў, грузавых аўтамабіляў і іншае. Я ўзвонены: у бліжэйшы час знойдуцца новыя

формы і механізмы, што дазволіць расшырыць нашу эканамічнае супрацоўніцтва.

— Але ёсць і такая сфера, дзе ўсё досыць добра наладжана. Я маю на ўвазе турызм.

— Кубінская індустрыя турызму за апошнія дзесяць гадоў імкліва прагрэсавала, і цяпер краіна займае адно з першых месцаў у гэтай сферы ў Лацінскай Амерыцы.

Штогадовыя тэмпы росту за апошнія сем гадоў складалі тут 20 працэнтаў! Калі яны захавуюцца і надалей — а мы актыўна падтрымліваем такую тэндэнцыю, — сёлета Кубу наведуюць 1,4 мільёна турыстаў. У краіне надаецца вялікая ўвага не толькі развіццю традыцыйных форм турызму, але і папулярным навінкам: экалагічны, навуковы, аздаравленчы турызм, арганізацыя міжнародных канферэнцый, сустрэч і інш.

— У Беларусі пільная ўвага ўдзяляецца такому важнаму боку рэфармавання эканомікі, як прыцягненне ў краіну інвестыцый. Як складаюцца справы на Кубе?

— У пачатку васьмідзесятых на Кубе адбыўся перагляд палітыкі, якая існавала да таго ў сферы замежных інвестыцый. Заўважу: у тых гадах знешнія эканамічныя ўмовы і вытворчыя вынікі краіны былі досыць паспяховымі. Але мы ўбачылі: для развіцця краіны карысна ствараць асацыяцыі з замежным капіталам, дзякуючы чаму з'яўлялася магчымасць паскорыць укараненне перадавых тэхналогій, скарыстаць пэўныя перавагі ў мэтах дыверсіфікацыі і павышэння аб'ёму экспарту, росту валютных пасупленняў.

Быў выданы закон, больш сучасны ў параўнанні з нормамі, што дзейнічалі ў іншых краінах. У 1992 годзе кубінскі парламент прыняў шэраг змен і паправак да Канстытуцыі рэспублікі, а ў галіне замежных інвестыцый прайшлі новыя важныя рэформы, згодна з якімі кубінская дзяржава поўнасцю прызнавала за створанымі ў адпаведнасці з законам эканамічнымі асацыяцыямі і карпарацыямі права ўласнасці на іх актывы і сродкі.

У верасні 1995 года быў прыняты новы закон аб замежных інвестыцыях. Ён не дапускаў «перакройвання» ўдзелу ў змешаных прадпрыемствах замежнага капіталу; партнёры прыходзяць да пагаднення аб працэнтным удзеле кожнага ў капітале кампаніі. З'явілася таксама магчымасць стварэння прадпрыемстваў з адным толькі замежным капіталам.

У краіне актыўна ствараюцца свабодныя эканамічныя зоны і прамысловыя паркі. Толькі ў трох першых зарэгістраваных зонах працуюць сёння 160 замежных фірм. А чаму, уласна, павінна быць па-іншаму, калі такія рэформы прыносяць карысць абодвум бакам?

Я сам быў віцэ-прэзідэнтам у кубіна-калумбійскай сумеснай прадпрыемстве, камерцыйным дырэктарам фірмы, што займалася экспартам мінеральнай сыравіны. Як юрыст па адукацыі, спецыялізаваўся ў галіне замежнага гандлю, дзесяць гадоў працаваў саветнікам міністэрства знешняга гандлю. На бліжэйшыя гады існуюць цікавыя магчымасці для росту інвестыцый на Кубе, у прыватнасці, у галіне турызму, цукровай і нікелездабываючай прамысловасці. Усё гэта мацуе наш аптымізм.

Галіна УЛІЦЕНАК.

ПАДАРОЖЖА Ў МІНУЛАЕ

Каб хоць крыху скрасіць сваё шэрае жыццё і адаравацца ад штодзённых злыбедаў, узяўшы кій у рукі, павандраваў я па вёсках раскіданае і беднае Вялейшчыны. Пачаў ад места Вялейкі, якая славіцца хіба тым, як урэшце і ўсе месцы цяперашняе Рэчы-паспалітае, што ёсць тамка шмат розных «urządow» (устаноў. — Я. К.) і начальства, найбольш прывазага, не мясцовага і гаворачага па-польску, тагды, як караннныя жыхары нашае слаўнае Вялейкі гавораць па-беларуску і нешта ня маюць ахвоты вучыцца чужой мовы. Апрач урадаў, ёсць тутка сякія-такія грамадзкія і палітычныя арганізацыі — разумеецца, польскія, якія трудна адрозніць ад урадавых устаноў, бо так цесна з са-

варыць. Мабыць, дзеля «нястачы» вучыцель ў беларусаў «zaangazowano» (прынялі на працу. — Я. К.) бедную польку на wykłady obcej mowy (выкладанне чужой мовы. — Я. К.). А мо — што хутчэй за ўсё — падпусцілі тутка хітрыкі — прыдумалі новы спосаб адстрашвання дзяцей ад роднае мовы. Цяперка з гэтым аддзелам быццам лепей, бо выкладае беларускую мову вучыцель, якога ўжо дзеці не прыпамляюць да обсей мовы.

Гаворачы аб Вялейцы, нельга прайсці моўчкі аб «Прасьветах», якія разам з ліквідацыяй шумлівых паўлюкіядаў памярлі натуральна сьмерцьцю. Што характэрна і заслугоўвае на ўвагу, што ўвакруг «Прасьветы» групавалася шмат беларускае

крыху аддыхнуў, запытаўся ў Язэпа, чаму ён так недаверчыва выпытваў, адкуль я.

— Які ж ты недагадлівы, — адказвае гаспадар. — Па гэтаму шляху ў бок усходу валочыцца шмат розных людзей і ня кожнага можна прыняць у хату на ноч. Адныя ідуць на аблаву за «душамі», другія — «шукаць» шчасця. Як першыя, так і другія — непажаданыя госьці. Мы ўсе іх асьцерагаем. Ты ж сваім выглядам больш пахож да тыпу другіх.

Я рассьмяяўся, бо сапраўды выгляд меў такі, што можна было падумаць, што «шукаю шчасця». — Ці ж сапраўды маеш такое выпрацьванае вока, што ў міг пазнаеш, хто ідзе? — пытаюся, жартуючы.

Антон ПАДДУБІЧ

З МАІХ ВАНДРОВАК ПА ВЯЛЕЙШЧЫНЕ

Бою зьвязаны і да сябе пахожыя, як блізнякі аднае маткі. Кажыць, што дзейнасць сваю гэтыя арганізацыі праяўляюць найбольш на паперы ў сваіх канцэпцыях, а ішчч больш у гульнях і скоках. Дык і ня дзіва, што гэтыя гульні і скокі як магнэсам папрыцягвалі ў польскія арганізацыі крыху і мешчанскае моладзі, у большасці ж складаюцца яны з урадаўцаў, шляхтоў і гімназіяльнае моладзі. Арыстакрацыя — урадаўцы — і плэб-мешчане адгароджаны тутка жалезна перагародкаю. Няма ў іх супольнасці інтарсаў, і кожны жывець сваім собскім жыццём. Нічога іх ня лучыць, як нельга злучыць сытага з галодным і пана з прыгонным. Гэта два адменныя лагеры быццам ваюючых старон, што раз, то вышэйшымі валамі ад сябе адгароджваючыміся.

Жыхары места Вялейкі, паложанай пры рацэ Вялі, ішчч некалькі гадоў таму назад, калі йшоў гандаль лесам, даволі добра зараблялі на падвозцы і нагрузцы дрэва. Цяперка клепаць тут бяду. І неадрэчы будзь сказана, што гэтую бяду нямала павялічваюць вялейскія сэквэстратары, ці — як іх тут завуць — «бічуні», забіраючы нат апошнія лавы і сталы. Глаўны занятка туташняга жыхара — земляробства і пачасці гародніцтва, карысці цяпер — як ведама — не прыносіць. Дый, ня глядзячы на прысутнасць у Вялейцы паветавага агранома і «Kółek rolniczych» (сельскагаспадарчых гурткоў. — Я. К.), — ня ўбачыў я тутка завідных буракоў ці морквы.

Існавала ў Вялейцы праз нейкі час расейская гімназія. Каму было патрэбна яе існаванне і чаму яе даўжэйшы час «tolerowano» (цярпела. — Я. К.) упада — мала ведама. Хіба дзеля таго, каб заспакоіць амбіцыі праваслаўнага чорнасоценнага духавенства і некалькіх быўшых царскіх чынадралаў, а глаўнае ж, мабыць, дзеля працівага беларускаму руху. Але расейская гімназія даўно памярла. Беларусы на гэтыя хаўтуры не пайшлі і па ёй не плакалі. Затое ёсць тут польская гімназія, у якой найбольш вучацца дзеці ўрадаўцаў і шляхты. Сялянскія дзеці блізу няма, бо за цесна ў кішані, каб вучыць сёння сваіх дзяцей у польскіх гімназіях. Але затое можама хоць тым пахваліцца, што ёсць у Вялейцы пры пачатковае школе беларускі адзел. Праўда, што некалькі гадоў таму назад выкладала ў гэтым аддзеле беларускую мову вучыцелька полька, няўмеючая па-беларуску гаварыць. Казалі мне, што беларускія дзеткі праз год прыпамалі-ткі яе да беларускае мовы, але бедная да сённяшняга дня не навучылася добра га-

моладзі, і не дзеля таго, што закладчыкі «Прасьветы» былі папулярнымі, а дзеля адсутнасці іншых беларускіх арганізацый. Цяперка жаліцца моладзь, што чамусьці ня хочыць ніхто прыехаць сюды з цэнтру, каб навязаць зносіны і залажыць што колечы здаровае, сваё нацыянальнае. Экс-пасол Валынец — неадрэчы будзь сказана — на пракат узяты ў паслы, нічога па сабе добрага не заставіў, падгатаваўшы толькі настроі равненне на восток, чаго яму асабіста было і патрэбна, бо з беларускім адраджэнскім рухам ніколі ня быў зьвязаны і ім мала цікавіўся, астаўся нядаўна «блапопучно» абменены і выехаў туды, куды прагнуў — к себе...

Пакідаючы Вялейку, нельга не сказаць пару слоў аб белых, здалёку відучых мурах астрогу, у клетках якога шмат пакутвала ішчч, мабыць, будзе пакутваць беларускіх змагароў за лепшую будучыню свайго Народу і незалежнасць Бацькаўшчыны. Трэ'аддаць Вялейшчыне справядлівасць, што яна выгадала шмат на сваей зямельцы ідэйных барацьбітоў, а пасярод якіх многія перайшлі на «вечнае жыццё» у забытыя ўсімі магіпкі, а некаторыя і дагэтуль ішчч жывуць і працуюць.

Адшоўшы з Вялейкі вёрст сямом, мімавольна адварочваюся ў яе бок, і перш за ўсё кідаецца мне ў вочы белы мур астрогу. Доўга на яго ўглядаўся, і раптам зрабілася мне прыкра. Чаму? Мо' прадчуцьце. Магчыма...

Мінуўшы некалькі вёсак, падаваўся на ўсход. Дождж йшоў бяз літасці, вопратка перамокла да ніткі, і я пачаў сабе выгаварваць, чаму не астаўся начаваць у Вялейцы, але, прыбавіўшы шаг, дайшоў да захаду сонца ў вёску К. Вялізарна вёска. Тыпова беларуская — бедная, шэрая, з саламянымі стрэхамі. Прашуся ў першае хаце, каб перакусіць хлеба і абсушыцца. Гаспадар доўга ў мяне ўглядаецца, відаць, мяркуець, хто перад ім стаіць і ці пусціць мяне ў хату. Адкуль будзеце? — пытаецца ў мяне недаверчыва. З Б., — адказваю. — Іду з Вялейкі і хацеў бы абсушыцца і пераначаваць. — А ці ня будзеце вы А.? Гэта ж ты ў мяне ўжо раз начаваў. А, каб цябе! Цяпер толькі распознаў і прыпомніў. Калі ласка ў хату, ды хутчэй, бо праябнеш. Працягнуўшы гаспадару руку, падзякаваў за спрэсінны. Цяпер і я прыпомніў, што дзесяць гадоў таму назад, пры гэтых самых абставінах, я сапраўды начаваў у Язэпа і ад таго часу вельмі яго палюбіў. Добрая памяць у Язэпа, — падумаў я. Праз дзесяць гадоў пазнаў мяне, хаця за гэтыя дзесяць гадоў я пастарэў на дваццаць. Калі я павячэраў і

— Ня толькі пазнаць магу, але, добра ўгледзеўшыся ў твар, магу блізу без памылкі сказаць, з якімі думкамі і намерамі просіцца да мяне ў хату чалавек. Не дарма ж мяне завуць знахарам і чорнакіжнікам, — кажыць, сьмеючыся, Язэп. — Бачыш, я ўжо выпрацькаваў сваё вока, ды да гэтага мяне добра «адукавалі» ў Вільні і ў Вялейцы. Доўга лячыў пяты і гаў бакі. Там мяне, братка, дый ці толькі мяне, навучылі, як пазнаваць «лаўцоў за душами» і «шукачоў шчасця». Дык вось бачыш, што навука ў лес не пайшла. Найлепшую ж «дукацыю» нам (...) выдалі ў часы ліквідацыі Грамады. Цяперка мы зрабіліся ўжо асьцярожнымі і ня толькі таму, што прайшлі «навуку», а дзеля і таго, што ў нашае вёска ёсць такія, якім паручана гэтак сама «лавіць» душы, якія сочаць за кожным «падазронам», як сваім, таксама і чужым. Разумееш, як прыкра і балюча мець пад бокам суседа шпіка. Выкарыстоўваюць іх, дзякуючы цяжкаму палажэнню, ну і, разумеецца, і маральнае сапсутасці. Гэтая дрэн, маючая за сабою «плечы», тэрарызуець вёску. Душна робіцца, няма чым дыхаць... Паслыя разгону Грамады людзі ўцякалі ад беларускага гызты, як чорт ад крыжа. Ты ведаеш, я даволі абстуканы чалавек, бо ішчч і пры цары — як табе ведама — даволі пацягвалі мяне па астрогах, але і я быў паддаўшыся нейкі час агульнаму настрою запужаных сялян. Разумеецца, што такі настроі прайшоў даўно, але асьцярожнасць нам не пашкодзіла, бо розным правакатарам ня лёгка будзе ўцягваць нашых сялян у астрогі. Цяперка зразумееш, чаму я адразу не запрасіў цябе ў хату і ня выпайнуў нашага старога беларускага звычайна запрашаць госьця. Выбачай, што зрабіў табе прыкрасці!

— Ды ж не, браток. Я разумею тваю асьцярожнасць. Не падумаў, што праз гэтыя дзесяць гадоў валачыўся недзе заграціцаю, што ня ведаю, якія тутата парадкі. Ты кажаш, што робіцца табе душна і цесна, а мне бывае часам горача. Дый няма добра на нашае Бацькаўшчыне. Скубуць і жыць не даюць.

— А як там у вас сёлета з урадкамі? — запытаўся Язэп.

— Ураджай такі, што не варт працы, каб вымалачваць з саломы зярна. Бульба прапала, сена ня будзе, бо не дало скасіць.

— І ў нас не лепей. Зжаць не-як эжалі, але — як бачыш, сець не даець. Умалот такі, што на насенне мо' і хопіць, але ня будзе чаго есці. Ну, але трэба табе падкрапіцца і аддыхаць.

(Працяг будзе).

БІЗНЕС МАЛАДЫ І НЕ ВЕЛЬМІ ДАХОДНЫ

Инна ДОМОРАЦКАЯ

Inna DOMORATSKAYA

У часы Савецкага Саюза распрацоўкай мадэлей адзення для грамадзян займаліся Беларускі дом мадэлей і сістэма бытавога абслугоўвання, што ажыццяўляла індывідуальны пашуй адзення для насельніцтва. Мэтай паказаў мод у сістэме лёгкай прамысловасці была ліквідацыя стылістычнай і густавай неадукванасці. На першым месцы стаялі, відаць, эстэтычныя меркаванні, бо ні купіць, ні заказаць убачанае, як правіла, было немагчыма.

Прафесія мадэлі ў нашай краіне традыцыйна не ў пашане. Калі Тамара Ганчарова, якая сёння ўзначальвае агенцтва мадэлей "Тамара", толькі пачынала працаваць, яе зарплата складала 90 рублёў у месяц. Роўна столькі ж у той час атрымлівала прыбіральшчыца Дома мадэлей. Тым, хто прыводзіў гэта параўнанне ўслых, як правіла, адказвалі: "За што вам грошы плаціць? За прыгажосць?" Перад паездкамі за прыгажосцю давалі падпіску аб тым, што ні з кім не будзе там знаёміцца і размаўляць. Сутачныя за мяжой складалі 14 долараў ЗША, нават калі паказ быў у парыжскім Доме мод ці паказаў гэтых у дзень было цэлы пяць. Сама Тамара прымала ўдзел у першым замежным паказе беларускай моды, які адбыўся ў Канадзе. Тады да нашых манекеншчыц падыходзілі беларускія і рускія жанчыны, якія доўгія гадзіны жылі за мяжой, і гаварылі: "Вы не беларускі, вы, напэўна, англічанкі ці французжанкі, якіх нанялі за грошы. У Беларусі не можа быць такіх тонкіх і прыгожых жанчын". Верылі толькі тады, калі дзяўчаты пачыналі гаварыць.

У той час уяўленні аб прэстыжы былі крыху іншымі, і Ганчарова часам саромелася прызнацца, што яна — манекеншчыца. Тады працаваць мадэллю было выгадна: некаторыя рэчы пасля паўгода паказаў можна было купіць за паўцаны. У часы суцэльнага дэфіцыту, калі за рэчамі стаялі вялікія чэргі, адзенне, што не саступала па якасці імпортным рэчам, праз паўгода паказаў каштавала капейкі, а насіць яго было прэстыжна. Акрамя таго, паездка з паказамі ў Парыж акупляла многія нязручнасці.

ПРАФЕСІЯ МАРЫ

Імёны Клаўдзіі Шыфер, Наомі Кэмпбел, Нэдзі Аўэрман вядомыя ўсім і асацыіруюцца не толькі з прыгожымі ўборамі, але і з вялікімі ганарарамі, якія манекеншчыцы патрабуюць за сваю работу. Даходы рэкламных агенцтваў,

што знаходзяць гэтыя "брыльянты" і даюць ім пуцёўку ў жыццё, гарантаваны на працягу ўсяго творага жыцця саміх мадэляў. У Беларусі гэты від бізнесу яшчэ вельмі малады...

гарантуе некаторую стабільнасць, а з другога — гэтыя фірмы ведаюць, што Варламаў працуе прафесійна і па даволі нізкіх расцэнках. Аднак дзяржаказу сёння зусім нямнога, бо ў дзяржавы таксама няма грошай.

Акрамя тэатра, у Сашы Варламава ёсць каледж, які робіць тры наборы ў год. У кожным наборе каля ста чалавек. Апошнім часам жадаючых вучыцца стала менш — дык жа і грошай у людзей не прыбаўляецца. Далёка не ўсе, хто паступае ў школу, потым стане мадэллю, аднак тут выкладаецца унікальная сістэма падрыхтоўкі паходкі, мышц да работы, выкладаюцца законы іміджу, практычны курс па прычосцы, дэкаратаўнай і плячэбнай касметыцы, касцюму.

У гэтым годзе агенцтва "Тамара" адзначыла свае пяцігоддзе. Яно існуе пры Доме мадэлей на прынцыпах узаемавыгаднага супрацоўніцтва: Дом мадэлей знайшоў магчымасць знізіць арэндную плату за займаемыя агенцтвам плошчы, у сваю чаргу, манекеншчыцы па дагавору працуюць на Дом мадэлей. Прыбытак тут таксама ў асноўным прыносіць школа манекеншчыц, якая існуе пры агенцтве. Больш дакладна, школ дзве: "Страказа", дзе на працягу трох месяцаў вучацца дзяўчынкі з 11 да 14 гадоў, і школа для "вучаніц" ад 16 да 20 гадоў. Сёння ў школу мадэлей многіх дзяўчынак прыводзяць самі бацькі. На курс набіраецца 50—60 чалавек, з якіх манекеншчыцамі стануць вельмі нямногія. Работы апошнім часам няшмат, і працыць на тыя грошы, якія можна зарабіць на некалькіх паказах у тыдзень ці на выпадковых здымках на тэле- ці кінастудыі, проста немагчыма. Працаваць мадэллю можна толькі ў тым выпадку, калі ў цябе ёсць багатыя бацькі, згодныя ўтрымліваць дачку, а таксама ў вольны ад асноўнай работы час. Заработкі самой мадэлі сёння вельмі невысокія.

Па словах Варламава, шоу грошай не прыносіць, бо яго арганізацыя і правядзенне — справа даволі дарагая і ў поўнай меры не акупляецца. Прыбытак прыносіць толькі школа, якая дазваляе рабіць конкурсы, рыхтаваць мадэлей і ўвогуле заставацца на плаву. Акрамя таго, ва ўсім свеце існуе такое паняцце, як мацярнскае агенцтва. Калі другое агенцтва лічыць патрэбным выкарыстаць тую ці іншую мадэль, яно плаціць агенцтву, якое знайшло і выхавала гэтую мадэль, 5 працэнтаў ад усіх наступных яе даходаў. Аднак наўрад ці беларускім агенцтвам у бліжэйшы

час удасца атрымаць свае працэнты ад манекеншчыц, якія паехалі на Захад. Яшчэ ў 1992 годзе паехалі ў Італію і працуюць там чатыры манекеншчыцы Сашы Варламава. Наташа Мазала працуе ў Парыжы ў "Шанель". Сёння дзяўчаты сцвярджаюць, што трапілі на Захад самастойна, без чыёй-небудзь дапамогі, і няма ніякай магчымасці даказаць адваротнае. Практычны Варламаў, зразумеўшы, што як толькі мадэлі трапляюць за мяжу, яны тут жа забываюць, адкуль яны і хто ім дапамог прабіцца, сёння працуюць толькі на ўнутраны рынак.

Тамара Ганчарова, наадварот, імкнецца да супрацоўніцтва з замежнымі агенцтвамі. Яе мадэль Таццяна Рудэнка цяпер працуе ў парыжскім агенцтве "Ідал", а Іра Шаблоўка — у агенцтве "Метрапалітэн", з якім склаліся надзірныя сувязі. Аліна Шылак летас з'ездзіла на конкурс "Эліт модэл лук" у Парыж і ўвайшла ў лік 15 фіналістак. У верасні яна паедзе працаваць у агенцтва "Эліт". Алена Шчарбак два гады назад заняла другое месца на конкурсе "Міс Еўропа", Любоў Анісімава летас стала "віцэ-міс" на конкурсе ў Ялце, а Селета ўдасцёна прыза "Міс элегантнасць" на міжнародным конкурсе "Каралева клубаў" ў Малайзіі. На конкурсе "Белая амфара", які праходзіць у Віцебску, "Тамара" другі год запар займае першае месца. Удзел у міжнародных конкурсах дае, як правіла, нямнога — магчымасць падарожнічаць, бацьчы свет і шанс пазнаёміцца з людзьмі, якія могуць затым дапамагчы рэалізаваць сябе. Дарагія падарункі ў выглядзе машын, манто і мільённых кантрактаў нашым дзяўчатам пакуль не перападалі. Агенцтва ў такіх выпадках суцяшаецца пацудоўным глыбокага задавальнення ад поспеху сваёй мадэлі. Пераможцам мясцовых конкурсаў прыгажосці атэлье, што спансірвалі конкурс, прадастаўляюць сабе адзенне ці прапапоўваюць сідкі на пашуй вясельнай сукенкі, калі дзяўчына збіраецца замуж.

Што тычыцца адлічэнняў, якія належаць агенцтву, то ў "Тамары" няма нават валютнага рахунку, на які яны маглі б паступаць. "Мы ведаем, што так павінна быць у цывілізаванай краіне, — гаворыць Ганчарова. — Але на практыцы, трапіўшы за мяжу, дзяўчаты забываюць пра нас, а атрымаць што-небудзь па кантракту, які мы заключаем з імі тут, проста немагчыма. Я спадзяюся, што нешта зменіцца ў буду-

Ольга ШКАДРОВИЧ

Olga SHKADROVICH

чыні". На пытанне аб асноўных праблемах гэтага бізнесу ў Беларусі, Варламаў адказаў, што яго перш за ўсё непакоіць тое, што пакідаюць мясцовы рынак прыватныя прадпрыемствы. А тыя, хто пакуль на ім прысутнічае, часта проста баяцца рэкламаваць сваю прадукцыю, прыцягваючы тым самым да сябе ўвагу, або ў іх няма грошай нават на тое, каб выплаціць зарплату.

Дзяржаўным прадпрыемствам рэкламаваць сваю прадукцыю няма патрэбы. Рынак таваараў у Беларусі практычна адсутнічае, а значыць, няма і рэкламы, якая корміць агенцтвы.

Сёння ў Варламава ёсць патэнт на правядзенне конкурсу "Супермадэль Беларусі", які дае яму права на такія віды дзейнасці, як правядзенне аўкцыёнаў, продаж, правядзенне выстаў для камерцыйных і рэкламных мэт, рэклама, латарэі, круізы, падарожжы, экскурсійныя паездкі, падрыхтоўка выстаў, конкурсаў, забаўляльных клубаў, семінараў.

Конкурс "Супермадэль Беларусі" вельмі змяніўся ў параўнанні з першапачатковай версіяй і ўжо трэці раз праводзіцца як фестываль беларускай моды.

У бліжэйшы час выходзіць кніга Варламава "Супермадэль — прафесія мары", напісаная не толькі для манекеншчыц, але і для самага шырокага кола чытачоў. Акрамя вельмі карысных практычных звестак, у ёй будзе змешчаны слоўнік тэрмінаў, якімі карыстаюцца мадэлі, а таксама руска-нямецка-англійскі размоўнік для мадэлей. Дарэчы, веданне, а дакладней, няведанне замежнай мовы для многіх нашых мадэлей з'яўляецца сур'ёзнай перашкодай для работы на Захадзе.

Па словах саміх мадэлей, прыгожае жыццё беларускай манекеншчыцы часцей за ўсё заключаецца ў тым, што дома раздаецца тэлефонны званок, пасля чаго ёй паведамляюць, што праз паўгадзіны ў яе прымерка ў Курасоўшчыне ці Малайзіі. Пры гэтым лімізу да пад'езда ў кантракте, як правіла, не агавораны.

Вераніка ЧАРКАСАВА.

Галоўны мастак віцебскага тэатра "Лялька" Аляксандр Сідараў акрамя афармленчай работы і стварэння лялек займаецца яшчэ вырабам фігур анёлаў. Першага анёла ён сем год назад выразаў з ліпы. Цяпер творы Сідарава ўпрыгожваюць фае тэатра "Лялька". А ўвогуле Аляксандр Сяргеевіч задумаў стварыць унікальны музей "Сад анёлаў".

НА ЗДЫМКАХ: А. СІДАРАЎ і яго вырабы: "Анёл".

Фота Аляксандра ХІТРОВА, БелТА.

БЕЛАРУСКА-АМЕРЫКАНСКІ САМАДЗЕЙНЫ ТЭАТР

ПА СЦЯЖЫНКАХ БАСАНОЖ

Сцяпан Медвядок, нібы на крылах белых буслоў, прыляцеў з амерыканскага Саўт-Рывера ў сваю родную вёску Карпавічы, што прытулілася на ўзбочыне Магілёўшчыны. Шмат часу таму назад у шасцігадовым узросце пакінуў ён з бацькамі родны кут з прыгажунімі наваколлем і ўрадлівымі палеткамі, на якіх, кажучы кола-саўскімі радкамі, «раслі б, здаецца, дзеці, каб іх кінуты на ралі». І яшчэ «мой родны кут, як ты мне мілы, забыць цябе не маю сіль», запаміналася з дзяцінства. Доўгая разлука, амаль паўвека, не спустошыла яго сэрца, наадварот, Бацькаўшчына стала яшчэ мілей. І здзейснілася ўрэшце рэшт доўгачаканая мара — прабегчыся басанож па росных сцяжынках дзяцінства, пастаяць ля падворка бацькоўскага, патрымаць у цёплых далонях запаветны камяк зямлі.

Шмат радасных хвілін перажыў Сцяпан у час сустрэчы з землякамі — родзічамі, аднавяскоўцамі за іх гасціннымі сталамі, ды і на ўлонні прыроды. І як нельга дарэчы быў у той надвечорак бусліны клёкат над гаркам роднай сядзібы. Менавіта на той покліч буслоў і паспяшаўся Сцяпан на Радзіму. Калі ён даведаўся з нашай газеты аб стварэнні ў Мінску беларуска-амерыканскага самадзейнага тэатра «Бераг белых буслоў», аб тым, што яго жыццядзейнасць падтрымала амерыканская фундацыя імя Пётры Крэчэўскага ў асобе доктара гістарычных навук Янкі Запрудніка і прадпрыемніка Жоржа Навумчыка, спадар Медвядок рашыў унесці і свой уклад. Тым больш, што з мастацкім кіраўніком тэатра, балетмайстрам Мікалаем Котавым, ён быў ужо знаёмы. З той пары, калі той у Амерыцы так плённа працаваў, Сцяпан Медвядок не прапусціў ніводнай рэпетыцыі па вывучэнню беларускіх танцаў. І зараз сам з імпрэтам перадае «навуку» заліхвацкай «полькі» сваім суайчыннікам.

І вось новая сустрэча ў Мінску, у беларуска-амерыканскім тэатры «Бераг белых буслоў», на тэатралізаваных відовішчах традыцыйных абрадаў, гульні, карагодаў, сельскіх пагулянак.

Вусна-паэтычная творчасць стала для тэатра фундаментальнай асновай. Тут прадстаўлены шматлікія жанры, пачынаючы ад песень і прыпевак, да былін і анекдотаў. Народныя каляндарна-абрадавыя святы — велікодныя, пятроўскія, юр'еўскія, жніўныя, вясельныя, радзільныя сталі ўпрыгожваць не толькі мікрараён Малінаўку, дзе тэатр прапасаўся, але і многія іншыя куткі сталіцы.

Тэатр «Бераг белых буслоў» Котава пры непасрэднай ма-

ральной і матэрыяльнай падтрымцы амерыканскіх сяброў-суайчыннікаў дзень за днём усё больш упэўнена распраўляе крылы.

— Для нас, незалежна ад месца, дзе мы жывём, вельмі важна стаўленне да нацыянальнай культуры, фальклору і ў першую чаргу да мовы, што і пакладзена ў аснову дзейнасці тэатра. Котаў вельмі добра асэнсоўвае запавет Янкі Купалы: родныя песні і роднае слова — калі разумець іх як духоўны набытак і мастацкі скарб нацыі — дапамогуць хутчэй «вывесці Бацькаўшчыну ў людзі», да блізкіх і далёкіх суседзяў, каб у цэлым свеце яе ведалі і шанавалі, паважалі як роўную сярод роўных, — натхнёна разважае спадар Медвядок.

І яшчэ адна акалічнасць у дзейнасці тэатра прывабіла госьця. Асноўнымі яго ўдзельнікамі з'яўляюцца дзеці з цяжкіх сем'яў — напалову сироты, падлеткі, зарэгістраваныя ў пакоях міліцыі, школьнікі з шматдзетных сем'яў. Тым не менш, усе яны паказваюць найлепшы прыклад творчай ініцыятывы ў тэатральных дзеях. І мастацкі кіраўнік усяляк падтрымлівае іх — шчодро размяркоўвае гуманітарную дапамогу, па-бацькоўску клапаціцца аб іх летнім адпачынку, за што яму вельмі ўдзячныя школа, сям'я, райвыканком. З яго намеснікам Нінай Гардзюк у Міколы ўсталюваліся самыя найлепшыя ўзаемаадносіны, бо ніводнага культурна-масавога мерапрыемства ў маштабе Маскоўскага раёна сталіцы не абыходзіцца без удзелу котаўскага тэатра.

З дабраўты сяброў-суайчыннікаў з Амерыкі доктара гістарычных навук Янкі Запрудніка і яго жонкі Надзеі, прадпрыемніка Жоржа Навумчыка, Стасі Сумскіх, Лёні і Лізы Літаровічаў, Стафані Міровіч, сям'і Дубягаў самадзейнаму, адзінаму ў сваім родзе, народна-абрадаваму тэатральна-музычнаму калектыву «Бераг белых буслоў» удаецца, дзякуй Богу, быць «на лятку». А ў час апошняга прыезду ў Мінск Сцяпан Медвядок падараваў тэатру нават «Фольксваген» і паабяцаў дапамагаць у аплце камунальных паслуг памяшкання тэатра, калі выканком стрымае сваё слова аб яго ўладкаванні.

Зрэшты, пачэсны госьць з Амерыкі, як прыляцеў на крылах буслоў на Радзіму, адправіўся ў свой родны Саўт-Рывер з надзеяй у хуткім часе вярнуцца ў новае гняздо котаўскіх беларускіх суайчыннікаў.

Адо́льф СУРЫ́НОВІЧ.
НА ЗДЫМКУ: Мікалай Котаў (злева) і Сцяпан Медвядок у Мінску.

Нядаўна ў Гродне ў Новым замку сярод удзельнікаў V міжнароднага конкурсу юных кампазітараў імя Максіма Багдановіча выконвала свае творы лідчанка Дзінара Мазітава. А ў гэты ж дзень у дзіцячай музычнай школе горада Ліды, дзе яна вучылася, уручалі пасведчанні аб заканчэнні выпускнікам, называючы і яе імя. За свае 14 год таленавітая дзяўчынка напісала дзiesiąткі п'ес, 2 оперы, 3 балеты, стала лаўрэатам сямі прэстыжных міжнародных конкурсаў, што часам не па сілах сталаму кампазітару. Яна аўтар гімна беларускіх татар. Карэнная лідчанка, у родавай галіне якой пераплецены карані татар і рускіх, яна валодае асобым дарам. Аб незвычайных

цяці — свет прыроды, пачуццяў, перажыванняў, — пра тое і яе музыка.

Сапраўды, калі Дзінара іграе перад дзіцячай аўдыторыяй, нават не зусім дасведчанай у тайнах музыкі, рэакцыя залы заўсёды адэкватная яе творам. Значыць, яе музыка патрэбная, яна сапраўды з чыстага свету дзіцячай душы. І ў той жа час гэтая музыка заварожвае і больш сталую публіку.

Сваю першую оперу «Кветкі пад ліўнем» па аднайменнай п'есе Ігара Сідарука Дзінара напісала ў 9 гадоў. Не ўсё ў жыцці прадаецца і купляецца за грошы — тэма гэтага музычнага твора. Яна паказала оперу на конкурсе юных кампазітараў «Надзея-93» і стала лаўрэатам. Сімвалічна,

прызнаецца, што хацела б, каб у жыцці Дзінара была па-чалавечы шчаслівай. Мела сям'ю, дзяцей, цікавасць да прафесіі, прыносіла карысць людзям. Каб шлях яе жыццёвы быў менш цяжкім.

Сама чатырнаццацігадовая Дзінара гаворыць, што не ўяўляе пакуль выразна сваю такую далёкую будучыню. Яна з задавальненнем пры любой магчымасці ходзіць у школу на ўсе ўрокі, хаця ёй прадастаўлена права вольнага наведвання заняткаў. Ёй гэта падабаецца. Вучыцца на выдатна, таму што лічыць, што добрая адукацыя — гэта важна. Іграе сяброўкам свае новыя творы (часта, праўда, даводзіцца па тэлефоне) і шкадуе, што ў сутках так мала

ЮНЫ КАМПАЗИТАР ДЗИНАРА MA3ITABA

КВЕТКА ПАД ЛІЎНЕМ

здольнасцяў Дзінары многа разоў пісалі газеты. У жыцці яна сціплая дзяўчынка-падлетак з каскадам чорных валасоў і глыбокімі чорнымі вачыма.

— У цябе гучнае, незвычайнае імя — Дзінара. А ведаеш ты, чаму цябе так назвалі? — цікаўлюся ў юнай зоркі.

— Гэта, па сутнасці, трыце маё імя, — усміхаючыся, гаворыць яна. — Калі я з'явілася на свет, бацькі вырашылі назваць мяне Марта ў гонар бабулі, гэта імя адпавядала і месяцу майго нараджэння. Але ў бабулі быў занадта складаны лёс, што і прымусіла маму з татам перадумаць. Тады я стала на некаторы час Вольгай. І тут маміны сяброўкі выказалі свой важкі аргумент: на іх погляд, усе герані вядомых раманаў, у якіх такое імя, нешчаслівыя. Нарэшце тата, узброіўшыся тоўстым сплёўнікам іменаву, знайшоў рэдкае і незвычайнае.

— Дзінара — жаданае дзіця ў сям'і, — працягвае нашу размову яе мама, Святлана Афанасьёўна. — Гэта наша адзіная дачка. І я не хацела, каб яна была музыканташай, тым больш кампазітарам. Бо гэта вялікая штодзённая праца, якая не заўсёды бывае запатрабаванай. Уся наша сям'я цяпер жыве гэтай працай. Адзінае, пра што я прасіла Бога яшчэ да яе нараджэння, каб дзіця з'явілася на свет фізічна здаровай. Але Бог адарыў і талентам. Ніхто не помніць, што раней навучылася Дзінара рабіць — іграць ці сачыць музыку. Я яе дзіцем брала да сябе на работу ў музычнае вучылішча. І калі дачка яшчэ зусім малой нечакана пачала выконваць на фартэпіяна закончаныя фразы, вырашылі паказаць яе майму педагогу Марыі Рачкоўскай. З яе лёгкай рукі Дзінара і стала сур'езна займацца музыкай. Дзяўчынец, я лічу, увогуле шанцавала з педагогамі, не толькі з выкладчыкамі музыкі, але і школьнымі настаўнікамі. У 7 гадоў адбылася яе сустрэча з педагогам, які і цяпер дае свае ўрокі, Віталем Радзівонавым. Ён змог убачыць індывідуальнасць Дзінары. З васьмі гадоў пачалі заняткі кампазіцыяй. Ад простага да складанага ішлі ў музыцы. Што блізка дзі-

што прэм'ера адбылася ў Гродзенскім лялечным тэатры — у тым будынку, дзе 220 гадоў таму назад артысты вядомай капэлы Тызенгаўза ставілі оперныя і балетныя спектаклі. І праз два з лішнім стагоддзі оперны жанр зноў гучаў у Гродне. А неўзабаве опера была пастаўлена ў Беларуска-амерыканскім тэатры оперы і балета. Сярод першых выканаўцаў — лаўрэат міжнародных конкурсаў Міхаіл Жылюк, артыстка Беларускага тэатра оперы і балета Алена Казанцава.

Сціплая юная лідчанка ўзяла на крылах поспеху. Цяжка пералічыць усе конкурсы, дзе яна стала лаўрэатам, атрымала Гран-пры. Свае першыя фартэпіяныя мініяцюры з «Лясной сюіты», напісаныя ўсяго за 3 месяцы, Дзінара прадставіла на рэспубліканскі конкурс юных кампазітараў «Надзея-92» і ўпершыню стала лаўрэатам, заняўшы 3-е месца. Праз два гады да таго ж, але ўжо міжнароднага, конкурсу «Надзея-94» Дзінара Мазітава напісала свой першы балет па аднайменнай казцы Андэрсена «Дзюймовачка» і па адзінадушным меркаванні журы атрымала Гран-пры. За гэты час стала пераможцай абласнога фестывалю «Новыя іменны» як піяністка і лаўрэатам міжнароднага конкурсу імя Клеафаса Агінскага.

У дзесцігадовым узросце Дзінара дала свой першы аўтарскі двухгадзінны канцэрт. Разам з аўтарам яе творы выканалі артысты опернага тэатра, выхаванні харэаграфічнага каледжа, выкладчыкі і навучэнцы музычнага вучылішча і школы. Яе чакала перамога на міжнародным музычным фестывалі «Гімн Вялікай гораду» ў конкурсе «Я — кампазітар», які праходзіў у Санкт-Пецярбургу, і многіх іншых.

Лівень апладысмантаў і перамог. Як адчувае пад ім сябе «крохкая кветка», якая вырасла ў Лідзе?

— Яна не навучана ні маніць, ні хітрыць, — лічыць мама. — Ніколі не скажа «добра», калі гэта дрэнна.

І, не скрываючы матчынай трывогі за далейшы лёс сваёй дачкі, Святлана Афанасьёўна

часу. Дзінара жыве ў свеце музыкі. Чакае выхаду зборніка сваіх твораў, які будзе называцца, як і адзін з яе балетаў, — «Дзюймовачка». Дзяўчынка радуецца кожнай сустрэчы з людзьмі, калі з імі можа падзяліцца сваім і ўзяць нешта для сябе. Нядаўна адбылася цікавая сустрэча з беларускім паэтам Нілам Гілевічам, які высока ацаніў музыку Дзінары.

Сярод твораў Д. Мазітавай ужо ёсць цыкл дзіцячых песень на ўласныя вершы, а таксама вершы беларускіх і рускіх паэтаў, паэта Амара Хаяма. Відаць, гэты напрамак у яе творчасці неўзабаве прынясе і новы плён. Дзінара расце. А нядаўна ў яе жыцці адбылася падзея, якая выпадае на долю далёка не многіх кампазітараў. Дзінара, як лаўрэат міжнароднага конкурсу, прысвечанага 200-годдзю з дня нараджэння А. Пушкіна, іграла ў Вялікай зале Маскоўскай кансерваторыі. Марачы аб сваёй будучыні, яна не спрачаецца з маміным сцвярдэннем аб тым, што простае чалавечасце шчасце — гэта важна. Уласна, дзяўчынка лічыць, што менавіта так яна і жыве, з той толькі розніцай, што па жыцці яе вядзе музыка.

Тады на V міжнародным конкурсе юных кампазітараў імя Максіма Багдановіча, што праходзіў у Гродне, Дзінара таксама стала лаўрэатам. На наступны дзень яна адправілася ў Мінск на фестываль «Усе мы родам з дзяцінства», плануючы абавязкова паспець на II міжнародны фестываль нацыянальных культур у Гродне.

Адзін з прафесіянальных кампазітараў, вшнучоўчы ў Новым замку юных музыкантаў, калі падводзіўся вынік чарговага конкурсу, шчыра прызнаўся, што стаць прафесійным кампазітарам — значыць, «асудзіць сябе на катаржанае жыццё. Але кожны, хто датыкнуўся да нотнай паперы і знайшоў спосаб самавыяўлення, становіцца ў нечым асаблівым вышэй за многіх сваіх равеснікаў...»

З гэтым сапраўды цяжка спрачацца.

Алена ТУСЕВІЧ.
("Гродзенская праўда").

1998-мы — ГОД АДАМА МІЦКЕВІЧА

ПРЫСВЕЧАНА ПАЭТУ

Пад фанфары Міжнароднага фестывалю «Славянскі базар у Віцебску» ў Віцебскім мастацкім музеі была адкрыта экспазіцыя, прысвечаная 200-годдзю з дня нараджэння вялікага польскага паэта Адама Міцкевіча. Выстава падрыхтавана дзякуючы датацыям Дэпартаменту музеяў Міністэрства культуры і мастацтва Польшчы, АДДЗЯЛЕННЯ культуры Ваяводскага ўпраўлення горада Варшавы, Дэпартаменту інфармацыі і прамоцыі Міністэрства замежных спраў Польшчы. Сцэнарый экспазіцыі прадума-

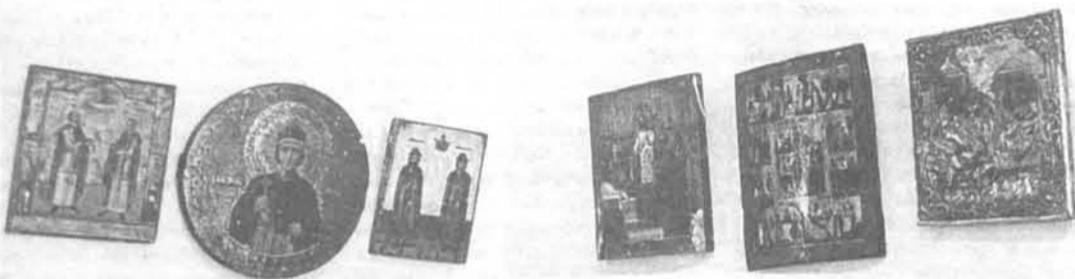
ны Яцэкам Хромай, Эльжбетай Банка-Сітэк. Мастацкае афармленне Лукаша Касоўскага. Камп'ютэрная працоўка Паўла Цепялеўскага. Выкананне — Валюскі і Partners Studio, Варшава. Па сутнасці, прадстаўлены да прагляду мастацкія плакаты з яўляюцца скрупулёзнай навуковай працай. Акрамя сцэнак з жыцця Адама Міцкевіча, вобразаў таго часу, тут можна па-чуць і цікавыя гісторыі з жыцця паэта.

Віктар РАМОНКА.

КРАЯЗНАЎСТВА

МУЗЕЙ АБНОЎЛЕНА

Гэты прыгожы дом, як расказваюць людзі, належаў у даўнія часы багатаму жыхару Нясвіжа. Змены ўладаў, піхалецце закінулі яго некуды далёка. Мянляліся гаспадары дома, размяшчаліся ў ім то прафесійна-тэхнічнае вучылішча, то вайсковы склад. Нарэшце, дому выпала выконваць выкаародную місію — стаць краязнаўчым музеем. За некалькі гадоў сабрана шмат экспанатаў, якія адлюстроўваюць багатую гісторыю горада, яго ролю ў фарміраванні і развіцці беларускай нацыі, мінулае і сучаснае Нясвіжчыны.

Да 775-годдзя Нясвіжа музей абнавіўся. З'явіліся не толькі новыя экспанаты — створаны дадатковыя экспазіцыі, больш кампактнымі, змястоўнымі сталі ранейшыя. У іх ярчай раскрыта мінулае, наведвальнікі нібы адчуваюць подых стагоддзяў, калі праходзяць па залах музея і аглядаюць яго экспанаты. Не буду паўтараць тое, што раскавана ў нядаўнім артыкуле да юбілею горада. Зазначу толькі, што яго значэнне ў развіцці беларускай культуры, архітэктуры, тэатра, музыкі, кнігадруку, літаратуры, іншых галінах

дзеясці грамадства знайшло больш поўнае адлюстраванне. З'явіліся цыклы карцін мастакоў пра падзею, кнігі пісьменнікаў, журналістаў, якія пісалі пра Нясвіж. Несумненна, выкліча цікавасць наведвальнікаў дэманстрацыя твораў мастацтва, якія таможнікі не далі кантрабандыстам вывезці за мяжу. Аформлены раздзел пра нясвіжцаў, якія вызначыліся ў пасляваенны час. Міхаіла Карвігу я добра ведаў, калі ён некалькі дзесяцігоддзяў узначальваў будаўнічую арганізацыю. Яна ўзьяла

прыгожы мікрараён на захадзе горада, пасёлкі гарадскога тыпу Сноў, Аношкі... Пры дырэктарстве Рыгора Зэлікава маслазавод стаў сучасным высокаафектыўным прадпрыемствам. Яго прадукцыя, смачная, каларыйная, карыстаецца вялікім попытам. Абноўлены музей дазваляе яго наведвальнікам глыбей пазнаць мінулае і сучаснае аднаго са старажытных і спаўных гарадоў Беларусі.

Мікалай ДЗЕЛЯНКОўСкі.
Фота Віктара СТАВЕРА.

«З ДАЗВОЛУ КАРАЛЯ І ВЯЛІКАГА КНЯЗЯ»

У адным з апошніх нумароў «Голасу Радзімы» была змешчана рэцэнзія на кнігу Л. Казлова «З дазволу караля і вялікага князя».

Крупнікі гумару і народнай мудрасці са згаданай кніжкі прапануем увазе чытачоў.

УСМЕШКІ МІЖ ЛЕТАПІСНЫХ РАДКОЎ

Прайшло ўжо нямала гадоў панавання Ягайлы, калі ён у суправаджэнні Вітаўта накіраваўся на Жмудзь, каб нарэшце ахрысціць мясцовых жыхароў. Кароль стаў, разважаючы пра сэнс веры, павучаць жмудзінаў, якія з'явіліся па яго загаду. Адзін з іх на прамову адазваўся: «Міласцівы кароль, я асабіста згодзен з тым, што ўсе мы ўваскрэнем, але, убачыш, толку з гэтага аніякага не будзе».

Ёсць старажытнае ўсходняе прымаўка: «Сустрэкаюцца стогадовыя сяляне, не сустрэнеш стогадовага чыноўніка». Такое, відаць, траплялася і ў нас.

Кароль і вялікі князь Аляксандр Ягайлавіч паехаў на паляванне ў Налібоцкую пушчу і сустрэў там лесніка, якому, як казалі, было ўжо даўно за сто, але выглядаў ён даволі маладжава.

— Ці наведвала цябе калі хвароба? — спытаў старога Аляксандра.

— Не, найяснейшы пане. Хвароба не гасціла ў мяне, бо я не меў чым яе частаваць, — адказаў леснік.

ПРЫПРАВА ДА ГУМАНІЗМУ

Перад абедам кароль Жыгімонт мыў рукі, зняўшы свае пярсцёнкі, якія даў патрымаць двараніну, што абслугоўваў яго вялікасць падчас туалету. Разважаючы ў думках аб розных справах, кароль забыў пра тыя пярсцёнкі і ні ў гэты дзень, ні пазней не ўспамінаў пра іх. Дваранін зрабіў вывад, што Жыгімонт, відаць, зусім не памятае, дзе падзеліся яго каштоўнасці, а паколькі пры двары ацраецца столькі людзей, то і не трэба аб гэтым напамінаць.

Праз нейкі час той жа дваранін зноў прыслугоўваў каралю. Але Жыгімонт, на руках якога красаваліся ўжо іншыя пярсцёнкі, і не падумаў іх здымаць. А на недаўменны погляд свайго «асістэнта» сказаў: «Для вас дастаткова тых, што вы ўзялі раней, а гэтыя могуць спатрэбіцца каму іншаму».

Блазан старога караля, назіраючы, як таму падчас хваробы

ставілі п'яўкі, заўважыў: «Вось гэта сапраўдныя прыдворныя і прыяцелі яго вялікасці».

Малады кароль і вялікі князь літоўскі Жыгімонт II Аўгуст вызначыўся талерантнасцю, калі не сказаць абьякавасцю, да пытанняў рэлігіі. Не дзіва, што ў гэты час пашырылася Рэфармацыя, якая вельмі непакоіла такіх прадстаўнікоў каталіцкага кліру, як біскуп Зэбжыдоўскі. Каб узмацніць свае пазіцыі, ён заняўся незвычайнай справай: будаваў над Віслай, у мястэчку Гара, кальварыю ў іерусаліміскім стылі. І для гэтай новабудовы загадаў прывезці з Палесціны сапраўдную святую зямлю.

Неяк Зэбжыдоўскі сутыкнуўся з Жыгімонтам Аўгустам, які спытаў яго, што чуваць з будаўніцтвам кальварыі.

— О, справа ідзе паспяхова, міласцівы пане, — жвава адгукнуўся біскуп, — кажуць, у Гданьск прыйшоў карабель са святой зямлёю.

— Мне здаецца, — заўважыў кароль, — лепш было б прывезці добрай чорнай зямлі з украінскага Падняпроўя ды палепшыць мазавецкія пяскі.

— Бачу, наш ягамосць найяснейшы гаспадар не ахвочы размаўляць аб справах веры.

— Не ахвочы, — пацвердзіў Жыгімонт Аўгуст, — размаўляю толькі ў касцёле, звяртаючыся да Бога, і то — зусім нямнога.

Стэфан Баторы, апрача роднай венгерскай мовы, дасканала валодаў лацінскай, але ніводнай з моў сваёй новай дзяржавы так і не засвоіў. Аднойчы, размаўляючы з архібіскупам львоўскім, ён насмешліва заўважыў:

— Цікава, як гэта, не ведаючы дастаткова лаціны, можна стаць каталіцкім архібіскупам?

— Таксама, як, не ведаючы польскай мовы, можна стаць каралём Рэчы Паспалітай, — адпавяраваў клірык.

Кажуць, калі Стэфан Баторы дазнаўся пра вялікія ахвяры з абодвух бакоў падчас доўгай вайны з Масковіяй, то паслаў Івану Жакхіламу ліст з прапановай сустрэцца ў чыстым полі і саманасам вырашыць «лівонскую спрэчку». Цар не надта верыў у свае фехтавальныя здольнасці, таму выклік адхіліў, матывуючы тым, што кароль, якога абралі, яму, гаспадару ўсяе Русі, дзедзічнаму Рурыкавічу, не раўня. «Зусім наадварот, — адзначыў Баторы, — бо ён створаны царом у лоне жанчыны, а я стаў каралём на полі бітвы».

«КАЗКІ НАРОДАЎ ЕЎРОПЫ»

Група юных мастакоў і выкладчыкаў Магілёўскай дзіцячай мастацкай школы прыняла ўдзел у першым міжнародным пленары «Казкі народаў Еўропы», які праходзіў на працягу двух тыдняў у нямецкім горадзе Вітэнбергу. Запрашэнне наступіла ад нямецка-расійскага таварыства дружбы. Разам з равеснікамі з Германіі, Венгрыі, Славакіі магілёўскія юнакі прыдмувалі і малывалі казачных герояў. Работы юных мастакоў з Магілёва, выкананыя ў час пленару, а таксама 30 малюнкаў, прывезеных хлопчыкамі і дзяўчынкамі ў Германію, былі выстаўлены ў мастацкай галерэі Лукаса Кранаха. Пасля завяршэння пленару 15 аўтарскіх работ былі падараваны фонду развіцця пленару. Работы гэтыя будуць экспанавацца па ўсёй Германіі.

ЗАЎВАЖАЕМ Добрае

Такую назву носіць альманах, што пачаў выдавацца ў лічэй Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта. З вершамі і прозай у першым выпуску выступаюць 16 лічэйстаў. Пішуць юнакі і дзяўчаты па-беларуску і па-польску. Выдадзены альманах тыражом 280 экзemplяраў. Адрэкаваны «Nota bene» (што ў перакладзе з латыні азначае «заўваж добра») у выдавецкім цэнтры БДУ.

Пра што творы юных паэтаў і празаікаў? Пра наш час, пра трывогу і сумненні свайго пакалення, пра Беларусь.

Намеснік рэдактара
Дзіяна ЧАРКАСАВА

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:

Дзяржаўны камітэт па справах рэлігіі і нацыянальнасцей Рэспублікі Беларусь; Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі; Беларускае таварыства па сувязях з суайчыннікамі за рубяжом (таварыства «Радзіма»).

НАШ АДРАС:
220005, Мінск, праспект
Ф. Скарыны, 44.

Тэлефоны: 213-31-97,
213-32-80, 213-30-15, 284-76-56,
213-37-82.

Пазіцыя рэдакцыі і аўтараў,
матэрыялы якіх друкуюцца на старонках
«Голасу Радзімы», не заўсёды супадаюць.

Газета набрана, звярстана і адрэкавана ў друкарні «Беларускі Дом друку» (220041, г. Мінск, пр. Скарыны, 77). Тыраж 1 835 экз. Індэкс 63854. Зак. 1389. Падпісана да друку 10.08.1998 г. у 12.00. Рэгістрацыйнае пасведчэнне № 81.